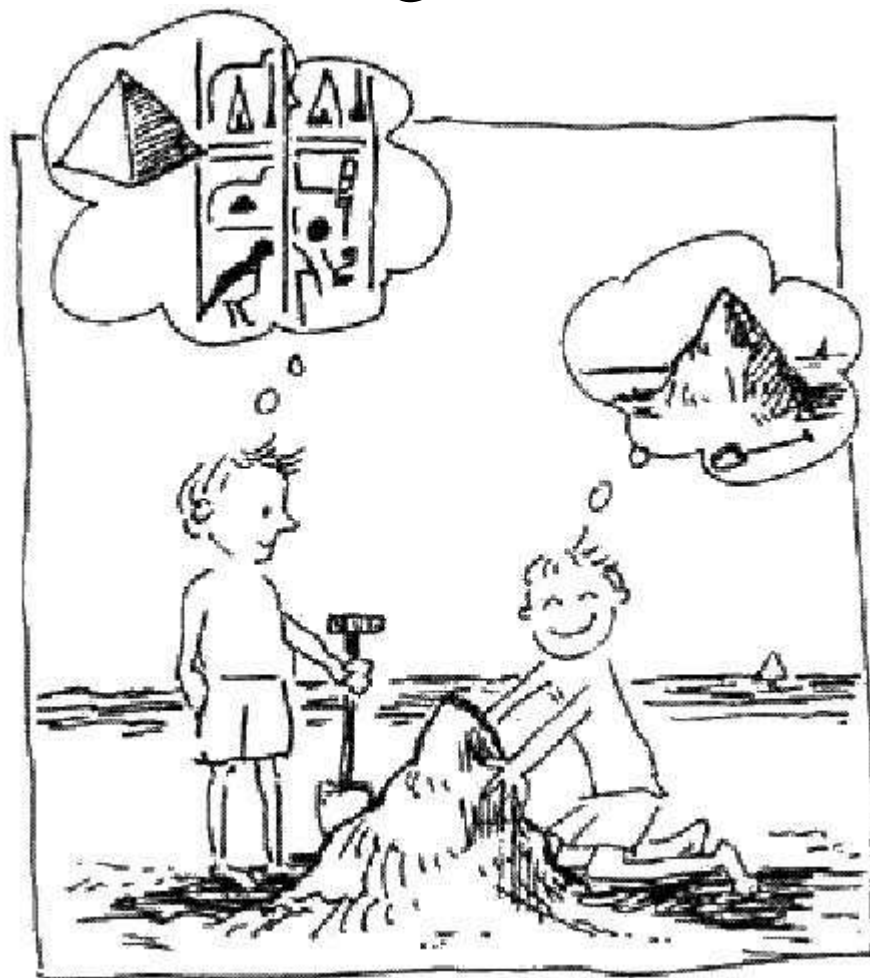

Beleidsnotitie Meerbegaafdheid

Jenaplanschool Heerde

Inhoudsopgave	2	
Inleiding	3	
- globale schets van een meerbegaafde leerling		
- mogelijke risicofactoren		
- uitgangspunten		
- doelstelling		
Signalering	5	
Diagnosticering	6	
- profielen van een meerbegaafde leerling		
- begeleiding van een meerbegaafde leerling		
- versnelling		
- aanbod en materialen		
Bijlage 1	individueel onderzoek Meerbegaafdheid	10
Bijlage 2	checklist Onderpresteren	16
Bijlage 3	inventarisatieformulier vaardigheden rondom Zelfstandigheid	18
Bijlage 4	VersnellingsWenselijkheidsLijst	23

Inleiding

“Goede leerlingen verdienen een kans om meer te kunnen bereiken. Meerbegaafde leerlingen worden als zorgleerlingen beschouwd en krijgen ook de status van zorgleerlingen”.

De motivatie om een beleidsnotitie over meerbegaafde kinderen te maken is gelegen in het feit dat wij als school vinden dat alle leerlingen, en dus ook de meerbegaafde leerlingen, de mogelijkheid moeten hebben om een ononderbroken ontwikkeling door te maken. In het geval van meerbegaafdheid zijn daarvoor aanpassingen nodig. Onze voorkeur gaat uit naar begeleiding binnen de groep. Binnen ons Jenaplanonderwijs worden leerlingen op hun mogelijkheden aangesproken en stemmen wij ons onderwijs af op het kind. Dit betekent dat adaptief onderwijs een voorwaarde is om leerlingen optimaal te kunnen begeleiden. Dit geldt ook voor de meerbegaafde leerling. Pas wanneer begeleiding binnen de groep niet meer kan zorgen voor een ononderbroken ontwikkeling, komt versnellen als mogelijkheid in beeld.

In deze notitie richten wij ons specifiek op die leerling met een IQ tussen de 110 en de 130. Leerlingen met een IQ van 130 of meer noemen wij hoogbegaafden. Voor deze hoogbegaafde leerlingen wordt een specifieke beleidsnotitie geschreven.

Globale schets van een meerbegaafde leerling

(Bron: Centrum voor Begaafdheidsonderzoek, Radboud Universiteit Nijmegen)

Een meerbegaafde leerling voldoet gemiddeld genomen aan de volgende kenmerken:

- ❖ volharding in taakgerichtheid (dit kan juist ook ontbreken wanneer het aanbod tot op heden ‘te gemakkelijk’ is geweest en zij dus onvoldoende prikkels hebben gehad om langer aan het werk te blijven)
- ❖ creatief om kunnen gaan met problemen die voorgelegd worden, vindingrijk
- ❖ meer dan gemiddelde intellectuele capaciteiten (IQ tussen de 110 en de 130)
- ❖ goed geheugen
- ❖ observeren scherp
- ❖ bereid risico's te nemen
- ❖ intuïtief denken
- ❖ groot doorzettingsvermogen en perfectionisme
- ❖ snel van begrip
- ❖ brede woordenschat
- ❖ niet reproductief denken, maar productief denken
- ❖ metacognitieve vaardigheden (ze zijn zich vaak bewust van hun eigen kwaliteiten)
- ❖ artistieke begaafdheid (muzikaal, experimenteren graag)
- ❖ op sociaal gebied bezitten deze leerlingen vaak goede leiderschapskwaliteiten en hebben ze een groot rechtvaardigheidsgevoel.

Mogelijke risico factoren:

- asynchrone ontwikkeling (bijv. de lees- en schrijfontwikkeling loopt niet gelijk)
- negatief zelfbeeld (ik ben anders, grote fantasie, doordenken over gevolgen)
- perfectionisme/ faalangst/ onderpresteren
- eenzaamheid (vindt geen aansluiting bij leeftijdsgenootjes)
- gezin (hoge verwachtingen, etaleren, negeren)
- school (geen beleid, onderschatten, etaleren, te weinig uitdaging)
- niet geleerd *hoe* te leren

- onzekerheid in het VO (wordt geconfronteerd met leerstof die misschien niet meteen tot succes leidt)
- zich niet bewust van hoe bepaalde leerstrategieën leiden tot succes

Uitgangspunten

- Wij willen komen tot een procedure m.b.t. de begeleiding van meerbegaafde leerlingen in het kader van de leerlingenzorg.
- De meerbegaafde kinderen blijven bij voorkeur in hun eigen stamgroep. Wij zijn van mening dat we kinderen niet in hokjes mogen plaatsen of je nu minderbegaafd, gemiddeld, meerbegaafd of hoogbegaafd bent. Door in de stamgroep te differentiëren kunnen kinderen door onze school heen opgroeien met kinderen met diverse begaafdheden en dit geeft een juiste weerspiegeling van onze maatschappij.
- Voor meerbegaafde kinderen kan een aanvullend onderwijsaanbod noodzakelijk zijn. Meerbegaafde kinderen benaderen wij niet als een probleem, maar als een mogelijke noodzaak van een aanvullend onderwijsaanbod.
- Groepsleerkrachten moeten meerbegaafde kinderen kunnen signaleren. De aandacht voor het meerbegaafde kind start met de fase van signalering. Het accent zou moeten liggen op een vroegtijdige onderkenning (in de onderbouw) om te voorkomen dat deze kinderen zich aanpassen aan de gemiddelde schoolomgeving.
- Het evenwicht tussen emotionele en intellectuele ontwikkeling moet goed in de gaten worden gehouden.

Doelstelling

Meerbegaafde kinderen zoveel mogelijk onderwijs op maat geven. Een 'gewoon slim' kind mag er bij ons ook zijn.

Signalering

De verstrekking van gegevens verloopt d.m.v. gesprekken, observaties (indien gewenst VIB) en een vragenlijst (zie Bijlage1). Zowel ouders als kinderen en groepsbegeleiders zijn hierbij betrokken. Er wordt uitgegaan van de volgende signaleringsinstrumenten:

- bevindingen uit de groepsmap/ klassenmap/ logboek
- groepsplannen
- observaties
- leerlingvolgsysteem
- AVI-toetsen
- methodegebonden toetsen

Vanuit deze signalering kunnen we indien wenselijk verder met de signalering op basis van:

- vragenlijst Individueel Onderzoek Meerbegaafdheid (Bijlage 1)
- SI-BEL (signalering en identificatie van meerbegaafde leerlingen)
- doortoetsen
- Checklist prestaties onderpresteren: positieve en negatieve kenmerken (zie Bijlage 2)
- Inventarisatieformulier vaardigheden rondom Zelfstandigheid (zie Bijlage 3). Het is namelijk van groot belang de zelfstandigheid van deze meerbegaafde leerling in ogenschouw te nemen wanneer we er voor kiezen deze leerling bepaalde projecten en lesstof aan te bieden waarbij geen directe instructie van toepassing is.

Vanuit deze signalering *kan* het wenselijk zijn een nader onderzoek af te laten nemen naar het intelligentievermogen van de betreffende leerling. Dit onderzoek kan binnen onze eigen school worden afgenomen door de intern begeleider.

Diagnosticering

Wanneer de meerbegaafde leerling goed functioneert in de groep en er zijn geen aanwijsbare problemen is een nader diagnostisch onderzoek niet nodig. Bij twijfel is verder onderzoek wenselijk. Wij gaan hierbij uit van de inbreng van de groepsleerkracht, de leerling, de ouders en de intern begeleider.

Op basis van de gegevens die voortkomen uit de signalering probeert de intern begeleider een bepaalde profiel van de leerling te maken. Op basis van dit profiel welke hieronder nader wordt toegelicht kan de groepsleerkracht samen met de intern begeleider, de leerling en de ouders de begeleiding van de meerbegaafde leerling bepalen. De groepsleerkracht stelt op basis van deze informatie zelf een handelingsplan en/of ontwikkelingsperspectief op. De intern begeleider zorgt voor eventuele materialen die nodig zijn en voor ondersteuning en coaching op maat.

Profielen van de Meerbegaafde Leerling

(Bron: Centrum voor Hoogbegaafdheidonderzoek, Radboud Universiteit van Nijmegen)

	Gedragsskenmerken	Herkenning	Begeleiding
Profiel 1 De succesvolle leerling	<ul style="list-style-type: none">- perfectionistisch- goede prestaties- zoek bevestiging van de leerkracht- vermijdt risico- acceptierend en conformerend- afhankelijk	<ul style="list-style-type: none">- schoolprestaties- prestatietests- intelligentietests- nominatie door leerkracht	<ul style="list-style-type: none">- ontwikkelen van persoonlijke interesses- vooraf testen, uitsluitend leerstof die nog niet beheerst wordt: leerstof inkorting- contact met ontwikkelingsgelijken- ontwikkeling van vaardigheden voor zelfstandig leren- mentor- begeleiding van school en beroepsloopbaan
Profiel 2 De uitdagende leerling	<ul style="list-style-type: none">- corrigeert de leerkracht- stelt regels ter discussie- is eerlijk en direct- grote stemmingswisselingen- vertoont inconsistente werkwijzen- slecht zelfcontrole- creatief- voorkeur voor activiteit en discussie- komt op voor eigen opvattingen- competitief	<ul style="list-style-type: none">- nominatie door medeleerlingen.- nominatie door ouders- interviews- geleverde prestaties- nominatie door volwassene buiten het gezin- creativiteitstests	<ul style="list-style-type: none">- tolerant klimaat- zoveel mogelijk bij passende leerkracht plaatsen- cognitieve en sociale vaardigheden trainen- directe en heldere communicatie met de leerling- gevoelens toestaan- mentor- zelfwaardering opbouwen- gedrag besturen met contracten- verdieping

Profiel 3 De onderduikende leerling	<ul style="list-style-type: none"> - ontkent begaafdheid - doet niet mee in programma's voor meer begaafde leerlingen - vermijdt uitdaging - zoekt sociale acceptatie - wisselt in vriendschappen 	<ul style="list-style-type: none"> - nominatie door medeleerlingen - nominatie door ouders - prestatietests - intelligentietests - prestaties 	<ul style="list-style-type: none"> - begaafdheid herkennen en adequaat opvangen - niet participeren in speciale activiteiten toestaan - sexerol modellen geven (vooral meisjes) - doorgaan met informeren over opleiding- en beroepsmogelijkheden
Profiel 4 De drop-out	<ul style="list-style-type: none"> - neemt onregelmatig deel aan onderwijs - maakt taken niet af - zoekt buitenschoolse uitdaging - verwaarloost zichzelf - isoleert zichzelf - creatief - bekritiseert zichzelf en anderen - werkt inconsistent - verstoort, reageert af - presteert gemiddeld of minder - defensief 	<ul style="list-style-type: none"> - analyse van verzameld werk - informatie van leerkrachten uit het verleden - discrepantie tussen intelligentiescore en geleverde prestaties - inconsistentie in prestaties - creativiteitstests - nominatie door begaafde medeleerlingen - geleverde prestaties in niet-schoolse settings 	<ul style="list-style-type: none"> - diagnostisch onderzoek - groepstherapie - niet traditionele vaardigheden - verdieping - mentor - niet-traditionele leerervaringen buiten de klas
Profiel 5 De leerling met leer en/of gedragsproblemen	<ul style="list-style-type: none"> - werkt inconsistent - presteert gemiddeld of minder - verstoort, reageert af 	<ul style="list-style-type: none"> - sterk uiteenlopende resultaten op onderdelen van en intelligentietest - herkenning door relevante anderen - herkenning door leerkracht met ervaring met onderpresteerders - interview - wijze van presteren 	<ul style="list-style-type: none"> - plaatsing in programma voor begaafden - voorzien van benodigde bronnen - niet-traditionele leerervaringen - begin met onderzoek en ontdekkingen - tijd met ontwikkelingsgelijken doorbrengen (niet persé leeftijdgenoten) - individuele begeleiding
Profiel 6 De zelfstandige leerling	<ul style="list-style-type: none"> - goede sociale vaardigheden - werkt zelfstandig - ontwikkelt eigen doelen - doet mee - werkt zonder bevestiging - werkt enthousiast voor passies - creatief - komt op voor eigen 	<ul style="list-style-type: none"> - bereikte schoolresultaten - producten - prestatietests - interviews - nominatie door leerkracht, klasgenoot, ouders, zichzelf - intelligentietests - creativiteitstests 	<ul style="list-style-type: none"> - ontwikkelen van een lange-termijn plan voor studie - versneld en verrijkt curriculum - belemmeringen in tijd en plaats wegnemen - vooraf testen, uitsluitend leerstof die nog niet beheerst

	opvattingen - neemt risico		wordt: leerstof inkorting - mentor - begeleiding van school- en beroepsloopbaan - vervroegde toelating tot vervolgopleiding
--	-------------------------------	--	--

Begeleiding van meerbegaafde kinderen

Met behulp van bovenstaand schema waarin de verschillende profielen van kinderen worden toegelicht kunnen al de nodige aandachtspunten voor begeleiding worden gehaald. Deze aandachtspunten komen terug in het handelingsplan en/of ontwikkelingsperspectief van de leerling. Dit handelingsplan worden meerdere malen per jaar geëvalueerd en vervolgens bijgesteld of gecontinueerd.

Versnelling

De begeleiding is gericht op een verrijkt aanbod binnen de stamgroep. Versnelling tussen de stamgroepen heeft niet onze voorkeur. Liever zoeken wij een manier om aan te sluiten bij de cognitieve ontwikkeling. Gezien het effect op de sociale positie laten wij de leerling bij voorkeur leerstofonderdelen uit hogere leerjaren volgen in de eigen stamgroep. Wij kiezen eerder voor een vervroegde uitstroom uit de bovenbouw dan voor een vervroegde uitstroom uit de onderbouw of middenbouw. Wij zien hierin positieve effecten van 'stevig wortelen', 'zelfvertrouwen ontwikkelen' en 'sociale vaardigheden opdoen'.

Bij het onvoldoende werken van het opgestelde plan en het kind vertoont symptomen van verveling en onvrede, komt versnellen in beeld. Mogelijk is om op dit moment een (intelligentie)onderzoek gewenst om de keuze te onderbouwen. Na versnelling zal het hoogstwaarschijnlijk nog steeds nodig zijn om het kind te laten werken met een aangepast programma. Bij eventuele versnelling moeten meerdere criteria worden bekeken (cognitief, werkhouding, sociaal-emotioneel, eventueel leeftijd). Vooral het sociaal-emotionele component is vaak moeilijk in te schatten. De 'VersnellingsWenselijkheidslijst' (bron: Centrum voor Begaafdheidsonderzoek, Radboud Universiteit Nijmegen) (zie Bijlage 4) kan een extra argument vormen bij het maken van de keuze om al dan niet te versnellen. Versnelling gebeurt hooguit eenmaal per schoolloopbaan en wordt in overleg met ouder(s) en kind van geval tot geval bekeken.

Samenvattend worden de volgende stappen achtereenvolgens gezet:

1. Eerste signalering wordt gedaan. De groepsleerkracht wendt zich met deze informatie tot de intern begeleider
2. Eventueel wordt er een vervolg signalering gedaan (zie ook het kopje signalering op pagina 1)
3. Naar aanleiding hiervan volgt er een overleg met de ouders en eventueel met het kind zelf
4. Bij kinderen die uitblinken op één vakgebied zal de begeleiding aangepast worden op dat gebied. De groepsleerkracht neemt dit op in haar groepsplan en vraagt eventueel om ondersteuning en/of coaching van de intern begeleider.
5. Bij zeer grote voorsprong op meerdere gebieden en/of signalen van onvrede/verveling wordt er gekozen om in samenspraak met de groepsleerkracht, de ouders, het kind en de intern begeleider een handelingsplan en/of ontwikkelingsperspectief op te stellen.

Ook kan er een nader onderzoek naar de begaafdheid van de leerling worden aangevraagd. De intern begeleider kan dit onderzoek binnen school afnemen.

Aanbod en materialen

- aanbod die een uitbreiding vormt op onderwerpen of vakken uit het reguliere lesaanbod (verrijking) (Plustaken, Rekeningtoppers, Taaltoppers, Elftal, Rekenmeesters, Taalmeesters etc)
- aanbod van leerstof die onderwerpen of vakken behandelt die normaal gesproken geen onderdeel uitmaken van het reguliere lesaanbod (verbreding).
- aanbod waarbij er versneld door de leerstof wordt gegaan, weg laten van oefen en herhalingsstof (indikken, compacten)
- zelfstandig te verwerken projecten uitgaande van de interesse van de leerling (bijvoorbeeld het opzetten van een schaaktoernooi, een taalcursus, een handleiding schrijven voor het maken van een power point) Hierbij moet ook gedacht worden aan het gebruik van de meervoudige intelligenties van het kind.
- spel: schaken, dammen etc.
- mini informatie/junior informatie boekjes
- computer/ internet
- Bolleboos (in overleg te bestellen)
- Thuis Vooruit (in overleg te bestellen)
- Topklassers (gaat uit van de MI, geschikt voor de bovenbouw) (in overleg te bestellen)
- nuttige informatie en lesaanbod voor de leerkracht op www.leer-jong-leren.nl
- voor gratis downloads van projecten en lessen m.b.t. geschiedenis, biologie, aardrijkskunde, techniek, taal, rekenen, Engels en studievoordigheden is de website www.lesmateriaalvoorhoogbegaafden.com een aanrader.
- ter bevordering van de zelfstandigheid: de serie 'hoe maak ik...' (in overleg te bestellen) (Hierin komt aan bod: hoe maak ik een boek, hoe maak ik een demonstratie, hoe maak ik een power point, hoe doe ik een experiment, hoe maak ik een model, hoe houd ik een debat, hoe plan ik een themadag, hoe maak ik een ontdekhoek, hoe maak ik een enquête).

Belangrijk bij het zoeken naar het juiste aanbod en de juiste materialen is dat de leerlijnen met de daarbij behorende einddoelen niet uit het oog worden verloren.

Bijlage 1 Individueel onderzoek Meerbegaafdheid
(Bron: Praktijk voor Schoolpsychologie Utrecht e.o)

Vragenlijst voor ouder(s)/ verzorgers

I. Algemeen

Naam kind:		
Geboortedatum:		
Straatnaam:		
Postcode en plaats:		
Telefoonnummer:		
School:		
Naam leerkracht / mentor:		
Groep / leerjaar en klas:		
Groepsverloop:		
Namen ouders/verzorgers	Vader/verzorgers:	Moeder/verzorgers:
Beroep ouders/verzorgers	Vader/verzorgers:	Moeder/verzorgers:
1. Wilt u omschrijven waarom u uw kind aanmeldt voor een meerbegaafdheids onderzoek?		
2.a. Heeft u met iemand van school gesproken over deze aanvraag?		
2.b. Zo ja, hoe heeft men hierop gereageerd?		

3.a. Uw kind behoort tot de (s.v.p. aankruisen)

- beste
 - betere
 - middelmatige
 - zwakkere
 - zwakste
- leerlingen van de klas.

3.b. Uw kind gaat graag naar school ja / nee*

Kan meer leerstof aan dan nu wordt aangeboden ja / nee

Verveelt zich op school ja / nee

Doet het minder goed op school dan verwacht ja / nee

Kent bij toetsen/proefwerken grote "examenvrees" ja / nee

* s.v.p. omcirkelen wat van toepassing is

4. Is uw kind al eerder onderzocht?

Zo ja, waar?

Wat was het resultaat?

5. Kenmerken

Kruis het antwoord aan dat het best past bij uw kind

	goed	gewoon	matig
Woordenschat en uitdrukkingsvermogen			
Geheugen			
Leer- en werktempo			
Zich op eigen houtje vermaken			
Gevoel voor humor			

	goed	gewoon	matig
Houden van spreekbeurten			
Concentratie bij zelfgekozen taken			
Oppikken van wetenswaardigheden			
Systematisch werken			
Motorische coördinatie bij sport en spel			

	in sterke mate	doorsnee	in geringe mate
Interesse voor complexe opgaven			
Originele ideeën en oplossingen			
Kritische houding tegenover beweringen van anderen			
Verbanden zien in situaties en opgaven			
Interesse in leer-/leesstof van hoge moeilijkheidsgraad			
Werkt graag in groepjes; voorkeur voor gezamenlijk bezig zijn			
Actief met computers en/of internet			

Bijzonderheden:

II. Ontwikkeling

6. Ontwikkeling	
1. Hoe zijn de zwangerschap en de bevalling verlopen?	
2. Hoe is de ontwikkeling van de grove motoriek verlopen? (zitten, kruipen, staan, lopen)	
3. Hoe is de ontwikkeling van de fijne motoriek verlopen? (tekenen, knippen, schrijven)	
4. Hoe is de taalontwikkeling verlopen?	

5. Medische gegevens a. Zijn er bijzonderheden betreffende het gehoor? b. Zijn er bijzonderheden met de ogen? c. Anderszins?	
---	--

7. Slaapgewoontes*	
Heeft moeite met inslapen	<i>ja / nee</i>
Heeft nodig aan slaap	<i>veel / doorsnee / weinig</i>
Slaapt	<i>licht / diep</i>
Heeft moeite met 's ochtends uit bed komen	<i>ja / nee</i>

8. Opvoedingsproblemen*	
Ervaart u opvoedingsproblemen thuis?	<i>ja / nee</i>
Op school?	<i>ja / nee</i>
Indien ja, wat is de aard ervan?	

* omcirkelen wat van toepassing is

III a. Sociale gewoontes

Kan goed opschieten met broers en zussen*	<i>ja / nee</i>
Zoekt spontaan aansluiting bij andere kinderen	<i>ja / nee</i>
Omgang met kinderen die vooral	<i>ouder – even oud – jonger</i> zijn
Op school accepteren groepsgenoten het kind	<i>ja / beperkt / nee</i>
Vriendschappen zijn	<i>hecht / oppervlakkig</i>
Houding tegenover leeftijdgenoten	<i>leidinggevend – overheersend – op gelijke voet – ondergeschikt</i>
Trekt naar volwassenen	<i>ja / specifieke persoon / nee</i>
Heeft veel vriend(inn)en	<i>ja / nee</i>

* omcirkelen wat van toepassing is

Bijzonderheden:

III b. Liefhebberijen / interesses

In de eerste kolom geeft u met kruisjes aan of uw kind bepaalde interesses heeft.
In de tweede kolom kunt u aangeven hoe u die tijdsbesteding beoordeelt.

		interesse	tijdsbesteding			vaardigheid	
			doorsnee	veel	matig	goed	uitblinker
a.	Muziekbeoefening						
b.	knutselen, naaldvakken						
c.	tekenen/schilderen						
d.	dramatiseren, toneel, dans,						
e.	sport, te weten:						
	1.						
	2.						
	..						
f.	Schaken						
g.	Computeren						
h.	spelletjes, activiteiten organiseren						
i.	Lezen						
j.	Techniek						
k.	Natuur						
l.	Geschiedenis						
m.	andere vrijetijdsbestedingen, te weten:						
	1.						
	2.						
	..						

IV. Schoolsituatie

1.	Ging het kind regelmatig naar de kleuterschool, crèche of speelzaal? Indien ja, vond het kind het er prettig? Indien nee, waarom ging het kind niet?	
2.	Zijn tijdens de baby- c.q. kleuterperiode bepaalde dingen opgevallen? Welke?	

<p>3. a. Hoe ging het in de 1e groep?</p> <p>b. Hoe ging het in de 3e groep?</p> <p>c. Hoe verliep de overgang naar het voortgezet onderwijs?</p>	
<p>4. Wat voor soort problemen doen zich nu voor?</p>	
<p>5. Hoe reageert uw kind op deze problemen? (onzekerheid, faalangst, gedragsproblemen, fysieke klachten?)</p>	

V. Extra

<p>1. Komt meerbegaafdheid in uw familie voor?</p>	
<p>2. Hebben er speciale gebeurtenissen plaatsgevonden in de familie zoals; scheiding, ongelukken of overlijden?</p>	
<p>3. Zijn er andere gegevens die van invloed zijn op de (leer)prestaties van uw kind?</p>	
<p>4. Is er iets wat u nog van belang lijkt te vermelden?</p>	

Ondergetekende verzoekt hierbij onderzoek te verrichten bij zijn/haar kind (zie naam kind) i.v.m. vermoedens meerbegaafdheid.

Naam:

Handtekening:

datum:

Bijlage 2 Checklist Onderpresteren

De meeste meerbegaafde kinderen maken een normale sociale ontwikkeling door en hebben een normaal tot goed sociaal inzicht. Sommige kinderen kampen met een sociaal-emotioneel probleem als gevolg van:

- faalangst
- perfectionisme
- onvoldoende uitdaging in hun omgeving

Onderpresteren kan hiervan een gevolg zijn.

Kenmerkend voor onderpresteren is de samenhang tussen positieve en negatieve prestaties en deze krijgen dan ook alleen betekenis in samenhang met elkaar. Om het onderpresteren in van de leerling in beeld te krijgen, kan gebruik worden gemaakt van onderstaande checklist (bron: Centrum voor Begaafdheidsonderzoek, Radboud Universiteit Nijmegen).

Checklist Onderpresteren	
Positieve kenmerken	Negatieve kenmerken
<p>Grote en uitzonderlijke kennis:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ heeft kennis die nog niet in de groep is behandeld ✓ heeft uitzonderlijke grote kennis van feiten ✓ grote algemene ontwikkeling <p>Grote interesse:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ heeft op veel gebieden belangstelling en houdt ervan dingen te onderzoeken ✓ leest veel of verzamelt in vrije tijd op andere manieren informatie ✓ begrijpt of onthoudt onderwerpen uitstekend als hij geïnteresseerd is ✓ interesse bij moeilijker onderwerpen bij een werkstuk of spreekbeurt <p>Wisselend schoolwerk:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ bij meer ingewikkelde vragen geeft de leerling vaak het goede antwoord ✓ heeft groot verschil in kwaliteit schriftelijk en mondeling werk ✓ komt goed uit de verf bij individueel onderwijs op maat <p>Positief thuiswerk:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ werkt thuis verder aan zelfgekozen schoolprojecten ✓ ontwikkelt thuis op eigen initiatief allerlei activiteiten 	<p>Afnemende prestaties, wisselend schoolwerk:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ steeds minder goede resultaten ✓ presteert beneden (groeps)niveau bij rekenen, taal of lezen ✓ presteert op school redelijk tot slecht (soms alleen onder het eigen niveau) ✓ slordig schrijven ✓ houdt niet van “drill en practice”, instampen of inprenten ✓ mist bepaalde leerinhouden ✓ mist instructiemomenten ✓ selectief enthousiasme, voor nieuwe onderwerpen, maar niet voor uitwerkingen. <p>Negatief gedrag:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ _onaangepast gedrag ✓ steeds om aandacht vragen ✓ verveling ✓ kan wegdromen ✓ wijst poging van leraar af om hem te leren zich te gedragen volgens groepsnormen <p>Haperende sociaal-emotionele ontwikkeling:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ontevreden over verrichte werkzaamheden ✓ vermijdt nieuwe activiteiten om mislukking te voorkomen ✓ geeft blijk van negatieve zelfwaardering

<p>Grote verbeelding:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ heeft levendige verbeelding ✓ is creatief <p>Hoge mate van sensitiviteit:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ is sensitief in zijn waarneming van zichzelf en anderen ✓ is gevoelig 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ heeft minderwaardigheidsgevoelens ✓ kan wantrouwend of onverschillig zijn ✓ doet niet graag mee aan groepsactiviteiten ✓ heeft weinig vriendjes of vriendinnetjes ✓ is minder populair bij leeftijdsgenootjes ✓ zoekt vriendjes onder gelijkgestemden <p>Geringe taakgerichtheid:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ zeer laag werktempo ✓ huiswerk vaak niet af ✓ stelt onrealistische doelen: te hoog, te laag ✓ snel afgeleid, moeite met taakgericht werken ✓ impulsief ✓ geen duidelijk leertraject voor ogen ✓ geen planner ✓ korte spanningsboog ✓ vergeetachtig ✓ voelt zich hulpeloos ✓ wil niet geholpen worden, wil zelfstandig zijn <p>Negatieve houding:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ wisselende motivatie ✓ hekel aan routine ✓ verzet tegen autoriteit ✓ neemt geen verantwoordelijkheid voor eigen daden (wijt mislukkingen aan anderen of aan situatie) ✓ staat onverschillig of afwijzend tegenover de school
---	--

Bijlage 3 Inventarisatieformulier vaardigheden rondom zelfstandigheid

Toelichting:

Het onderstaande formulier wordt door de groepsleerkracht van de leerling ingevuld. Wij schatten in dat het invullen van deze formulieren in totaal ongeveer 30 minuten kost.

Doel:

Dit formulier is bedoeld om een beeld te krijgen van de vaardigheden van de leerling met betrekking tot de zelfstandigheid. Dit beeld heeft de betreffende groepsleerkracht nodig om het aanbod voor de meerbegaafde leerling te kunnen bepalen.

Het formulier bestaat uit twee gedeelten. In het eerste gedeelte wordt u gevraagd enkele leerling gegevens in te vullen. In het tweede gedeelte wordt de groepsleerkracht gevraagd inzicht te geven in de vaardigheden waarover de leerling beschikt ten aanzien van zelf werken, zelfstandig werken, zelfstandig leren en zelfverantwoordelijk leren. Deze driedeling is in het instrument terug te vinden. De items zijn dus opklimmend in moeilijkheidsgraad. De gevraagde vaardigheden bij zelfstandig leren en zelfverantwoordelijk leren zijn immers complexer dan die bij zelf werken.

Scoren:

In dit tweede gedeelte wordt gewerkt met een 5-puntsschaal. De groepsleerkracht zet een kruisje in kolom 1 als de uitspraak helemaal niet op deze leerling van toepassing is. De groepsleerkracht kruist kolom 5 aan, als de uitspraak helemaal op deze leerling van toepassing is.

Dus:

- 1 = dit is in het geheel niet / nooit op deze leerling van toepassing
- 2 = dit is in beperkte mate / zelden op deze leerling van toepassing
- 3 = dit is gedeeltelijk / soms op deze leerling van toepassing
- 4 = dit is bijna helemaal / vaak op deze leerling van toepassing
- 5 = dit is helemaal / altijd op deze leerling van toepassing

Na afloop kan men de punten bij elkaar optellen. Het maximale aantal punten dat er gescoord kan worden is 90. Men mag er vanuit gaan dat er bij een score van 60 of meer sprake is van een meer dan gemiddelde zelfstandigheid, waarbij een score van 75 of meer staat voor grote tot zeer grote zelfstandigheid.

Deel 1: Gegevens van de leerling

Naam school:

.....

Adres school:

.....

Naam leerling:

.....

Adres leerling:

.....

Geboortedatum:

.....

Groep:

.....

(indien van toepassing)

Versneld in groep:

.....

Naam leerkracht:

.....

Plaats:

.....

Gegevens uit leerlingvolgsysteem: (meest recente gegevens aanleveren)

Rekenen:

Spelling:

Begrijpend lezen:

Technisch lezen:

WO:

Overige gegevens die van belang kunnen zijn (zoals scores intelligentieonderzoek):

.....

.....

.....

.....

Deel 2: Vaardigheden Zelfstandigheid

Item	Vaardigheden	1	2	3	4	5
A. Zelfstandig werken. Aard van de taak: taken van een beperkte omvang met gesloten opdrachten						
1a	Weet wat het betekent om zelf te werken en is gemotiveerd om dit te doen.					
1b	Kan regels en routines bij het zelf werken hanteren. Kan omgaan met uitgestelde aandacht.					
2	Kan beoordelen of het werk 'af' is.					
3	Kan een eenvoudig of praktisch probleem zelf oplossen zonder tussenkomst van de leerkracht.					
4	Kan een andere leerling iets vragen of uitleggen zonder tussenkomst van de leerkracht.					
B. Zelfstandig werken. Aard van de taak: uitgebreidere taken met langere gesloten opdrachten						
5	Kan eigen taak/ taken plannen. Kan bepalen waar, wanneer in welke volgorde de taak/ taken uitgevoerd moeten worden.					
6	Kan het gemaakte werk registreren en nakijken. (productevaluatie)					
7	Is er op gericht problemen zelf op te lossen.					
8	Kan in een groepje andere kinderen iets vragen of uitleggen of kan zelfstandig werken aan een gezamenlijke, gesloten opdracht.					

C. Zelfstandig Leren. Aard van de taak: relatief uitgebreide taken met enigszins open opdrachten						
9	Kan eigen (uitgebreidere) taken plannen. Kan bepalen: deel van de inhoud van de taak en waar, wanneer en hoe de taak wordt uitgevoerd.					
10	Kan complexe taken registreren en evalueren naar product en proces (reflectie)					
11	Is er op gericht complexere problemen zelf op te lossen					
12	Kan samen met één of meerdere leerlingen complexere taken uitvoeren door elkaar te helpen, taken zelf te verdelen en uiteindelijk een gezamenlijk eindproduct samen te stellen.					
D. Zelfverantwoordelijk Leren. Aard van de taak: omvangrijke taken met open opdrachten, waarbij de leertaak mede door de leerling is geformuleerd						
13	Kan complexe taken plannen. Kan op zelfgekozen wijze doen wat (binnen het gestelde kader) gevraagd is. Dat wil zeggen: een belangrijk deel van de inhoud van de taak bepalen, bepalen waar, wanneer, hoe de taak wordt uitgevoerd en wat daarvan het leerdoel is (zichzelf een doel stellen).					
14	Kan complexe taken registreren en evalueren naar product en proces (reflectie).					

15	Is er op gericht meervoudige problemen zelf op te lossen					
16	Kan samen met één of meerdere leerlingen complexere taken uitvoeren door elkaar te helpen, taken zelf te verdelen en uiteindelijk een gezamenlijk eindproduct samen te stellen. Draagt verantwoordelijkheid voor het eindresultaat.					

Bijlage 4 De VersnellingsWenselijkheidsLijst uitgegeven door het Centrum Begaafdheidsonderzoek van de Raboud Universiteit in Nijmegen

Deze bijlage is te vinden in de moedervellenmap welke in de zorgkast binnen school staat. Voor de digitale versie verwijzen wij naar de volgende link van de universiteit Nijmegen: www.socsci.kun.nl/psy/cbo/vwl.pdf.